

Position paper Gemeente Rotterdam

Arno Bonte

Wethouder Duurzaamheid Luchtkwaliteit en Energietransitie

Schonere lucht van levensbelang

Mede als gevolg van een slechte luchtkwaliteit leven Rotterdammers tot een jaar korter dan de gemiddelde Nederlander. Het onderzoeksbureau CE Delft heeft de kosten van gezondheidsschade door luchtverontreiniging in Rotterdam berekend. Deze bedragen jaarlijks circa 750 miljoen euro. De WHO heeft de advieswaarden voor luchtkwaliteit in 2021 aangescherpt naar aanleiding van nieuwe onderzoeken waaruit blijkt dat de gezondheidseffecten van luchtverontreiniging groter zijn dan verwacht. Het betreft een forse aanscherping ten opzichte van de eerdere WHO-advieswaarden uit 2005. Hieruit klinkt duidelijk de blijvende urgentie door.

Wat doet de stad?

Rotterdam heeft in de afgelopen collegeperiode fors ingezet in op het verbeteren van de luchtkwaliteit omdat het stadsbestuur de gezondheid van haar inwoners van groot belang vindt. In 2018 bleek dat in 15 straten nog niet werd voldaan aan de wettelijke norm.

In de zomer van 2019 is de Rotterdamse Koersnota Schone Lucht vastgesteld met een stevige ambitie en een aanpak waarmee we hebben ingezet op het voldoen aan de wettelijke normen en het streven naar de verdere verbetering richting de WHO-advieswaarden om zo de luchtkwaliteit verder te verbeteren.

Het maatregelenpakket bestaat uit:

- investeringen in de aanleg van walstroom voor schepen;
- de uitrol van een laadnetwerk voor elektrische auto's;
- de aanschaf van elektrische bussen en veegwagens;
- het invoeren van een zero-emissie zone voor logistiek in 2025;
- het verschonen van de bouwlogistiek.
- Een substantiële verschuiving van autogebruik naar fiets en ov.

Met deze maatregelen hebben we ervoor gezorgd dat nu in Rotterdam wordt voldaan aan de wettelijke normen, er zijn geen "vieze straten" meer. Ook de komende jaren is inzet op de verdere verbetering van de luchtkwaliteit nodig om zo te voldoen aan de WHO-advieswaarden en bij te dragen aan een gezonde leefomgeving voor de Rotterdammers.

Het Schone Lucht Akkoord

Uit analyses die wij samen met de omgevingsdienst DCMR gemaakt hebben, blijkt dat ongeveer de helft van de gemiddelde concentratie voor NO₂ (stikstofdioxide) in onze stad van buiten Rotterdam. Voor fijn stof (PM2.5) is dit zelfs 80%. Daarom is het van groot belang om samen met andere beleidslagen op te trekken. Rotterdam heeft om die reden in 2020 samen met het ministerie van I&W, 12 provincies en circa 90 andere gemeenten het Schone Lucht Akkoord ondertekend.

Het Schone Lucht Akkoord heeft als doel om gezamenlijk in 2030 een gezondheidswinst van minimaal 50% te behalen ten opzichte van 2016 door reductie van de bijdrage van binnenlandse bronnen. Dit betekent dat we lokaal richting 2030 toe moeten werken naar de (inmiddels voormalige) advieswaarden luchtkwaliteit die de World Health Organization (WHO) hanteerde vanaf 2005.

Het SLA heeft ervoor gezorgd dat luchtkwaliteit onder de aandacht is van de diverse overheden en dat bijna alle deelnemers van het akkoord uitvoeringsplannen hebben opgesteld waarbij diverse maatregelen genomen worden. Door de diverse werkgroepen en bijeenkomsten wordt er kennis en ervaring uitgewisseld en sneller stappen ondernomen.

In 2021 is een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden om een stookverbod in te voeren tijdens een stookalert van het RIVM. Op basis van deze verkenning kunnen we als gemeente een vervolgstap zetten door het opstellen van beleid waarmee we een lokaal verbod vormgeven.

In 2022 starten vijf pilots voor een gebiedsgerichte aanpak voor hoog blootgestelde gebieden. Met de uitkomsten van deze pilots kunnen andere gemeenten en/ of provincies hun beleid aanscherpen.

Wat is er landelijk nodig?

Om onze doelstelling van het SLA te realiseren is blijvende inzet nodig. Voor een verdere reductie van de emissies van de bronnen die relevant zijn voor luchtverontreiniging is het Rijk ook via de andere departementen die belast zijn met de aanpak van stikstof en de energietransitie aan zet om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de luchtkwaliteit. Het gaat daarbij om een forse reductie van de veestapel en het op gang brengen van de energietransitie. De inzet op deze dossiers zal een grote bijdrage leveren aan het verbeteren van de luchtkwaliteit. Het is daarbij noodzakelijk dat er financiële ondersteuning komt voor de uitvoeringsorganisatie, voorzetting van de pilots en ondersteuning van de deelnemers SLA. Voor de afgelopen periode was er € 50 mln beschikbaar gesteld en ook voor de komende 3 jaar is minimaal eenzelfde bedrag nodig.

Vanuit het Rijk is inzet nodig op:

- reductie van de veestapel
- snelheidsverlaging op snelwegen (met name op de ring rondom Rotterdam)
- scherper vergunnen bij de industrie
- regelgeving om houtstook te verminderen

Wat moet er internationaal (Europa) geregeld worden? -

De Europese Commissie heeft eerder aangegeven de EU-grenswaarden meer in lijn te willen brengen met de WHO-advieswaarden. De EU-lidstaten zijn verplicht om de EU-grenswaarden te implementeren als wettelijke normen, die juridisch bindend zijn.

Een aanscherping van de luchtkwaliteitsrichtlijn is wenselijk, maar het is een must dat de EU dit ondersteunt door maatregelen bij de bron om tastbare resultaten te boeken bij het verbeteren van de luchtkwaliteit. Het gaat daarbij om aanscherping:

- normen voor voertuigen (Euro 7/VII-normen)
- IED-richtlijn voor industrie
- Ecodesign richtlijn voor houtkachels
- introductie van zero-emissie eisen voor mobiele werktuigen
- aanscherping van de Europese en ook Internationale normen voor zeevaart om versneld te verduurzamen.

Het verbeteren van de luchtkwaliteit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid, en alleen gezamenlijk kunnen we stappen maken.